

Historia Polski i regionu malarstwem opisana - konserwacja obrazów XVII - pocz. XX w. ze zbiorów Muzeum w Łowiczu

Projekt dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu operacyjnego *Wspieranie Działań Muzealnych* w kwocie 83090 zł oraz z Powiatu Łowickiego w kwocie 20925 zł.
Wykonawca prac: Małgorzata Zelek Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki, Łęg Tarnowski.

W ramach projektu przeprowadzono konserwację 17 zabytków będących przykładami malarstwa XVII - początku XX w. ze zbiorów Muzeum w Łowiczu. Wytypowano eksponaty w złym stanie zachowania, zarówno z ekspozycji, jak i z magazynów zbiorów. Wśród obiektów poddanych konserwacji znalazły się jedne z najstarszych obrazów w zbiorach muzeum - portrety rajców łowickich, Józefa Niesułkowskiego (zm. 1665) i Adama Rubinowicza (1673-1746), ponadto portrety takich postaci historycznych jak Jan III Sobieski, Maciej Grabowski - kasztelan łęczycki czy Józef Radziwiński - komisarz obwodu sochaczewskiego w latach 1827-1841¹. Jeden z portretów, namalowany przez Antoniego Piotrowskiego, przedstawia artystę związanego z Łowiczem, Jana Zdzisława Konopackiego (1856-1894), którego rysunki i sztychy stanowią część kolekcji Muzeum w Łowiczu.

Kolejną kategorią są portrety kobiece, z których najstarszy, przedstawiający "Damę z epoki Stanisława Augusta", pochodzi z końca XVIII w. Konserwacji poddano także unikatowy w zbiorach muzeum portret dziecięcy - "Dziewczynkę z różą", namalowany przez nieznanego artystę w XIX w. oraz urokliwy "Portret kobiety w bordowej sukni" z przełomu XIX i XX w. Wyjątkowym kunsztem malarskim wyróżnia się "Portret Damy" z lat 30. XX w., pędzla wybitnego polskiego portrecisty Bolesława Jana Czedekowskiego (1885-1969).

Na szczególne wyróżnienie zasługuje obraz przedstawiający insygnia królewskie, przypisywany Marcellemu Bacciarellemu, nadwornemu malarzowi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Niewielkich wymiarów obraz olejny, przedstawiający orła z rozpostartymi skrzydłami, unoszącego poduszkę z koroną, mieczem i berłem, był według przekazu W. Tarczyńskiego projektem do królewskiej karety².

Zadanie objęło również dwa XIX-wieczne obrazy o tematyce powstańczej: jeden przedstawiający jeźdźca w stroju krakowskim na galopującym koniu, drugi o symbolicznej wymowie, ukazujący rannego legionistę na poboju. Oba obrazy namalowane przez nieznaną artystów pochodzą ze zbiorów W. Tarczyńskiego.

Obiektami, które dzięki pracom konserwatorskim uratowano od całkowitej destrukcji, są trzy obrazy o tematyce sakralnej, w ostatnich latach podarowane do zbiorów muzealnych przez Parafię w Żelaznej. Są to XIX-wieczne przedstawienia świętych w popularnych scenach, często spotykanych w ikonografii kościelnej (Święty Mikołaj błogosławiący trzy córki, Święty Stanisław wskrzeszający Piotrowina, Święty Roch ukazany w chwili odpoczynku z psem u boku). Obrazy te nie są sygnowane, ale cechuje je dobry warsztat malarski.

Zespół obiektów ujętych w projekcie zamyka podłowski pejzaż "Widok na Bzurę w Łowiczu" z lat 20. XX w. autorstwa Aleksandra Krawczyka, artysty malarza i nauczyciela rysunku w łowickich szkołach w okresie międzywojennym i powojennym. Artysta nauczał m.in. w Gimnazjum i Liceum im. Ks. Józefa Poniatowskiego, które mieściło się w budynku obecnego muzeum.

Ogółem dziewięć z wymienionych obrazów pochodzi z kolekcji Władysława Tarczyńskiego, założyciela na początku XX w. pierwszej w Łowiczu instytucji muzealnej, kilka obrazów jest nabytkami muzeum z ostatnich lat, siedem z wymienionych prac z uwagi na zły stan zachowania nigdy dotąd nie było prezentowanych publiczności. Obrazy były w różnym stopniu destrukcji - wymagały oczyszczenia i uzupełnienia warstwy malarskiej, sklejenia przedarć, zdublowania na nowe płótno, odnowienia lub wykonania nowych ram, niektóre poddano skomplikowanym i długotrwałym zabiegom konserwatorskim. Przeprowadzono również konserwację papierowych nalepek z adnotacjami W. Tarczyńskiego, znajdujących się na odwrociach płócien, będących swoistymi świadkami tworzenia kolekcji muzealnej w Łowiczu. Przeprowadzenie tych prac pozwoliło na uratowanie cennych zabytków związanych z historią Polski i regionu łowickiego oraz udostępnienie ich na ekspozycjach stałych.

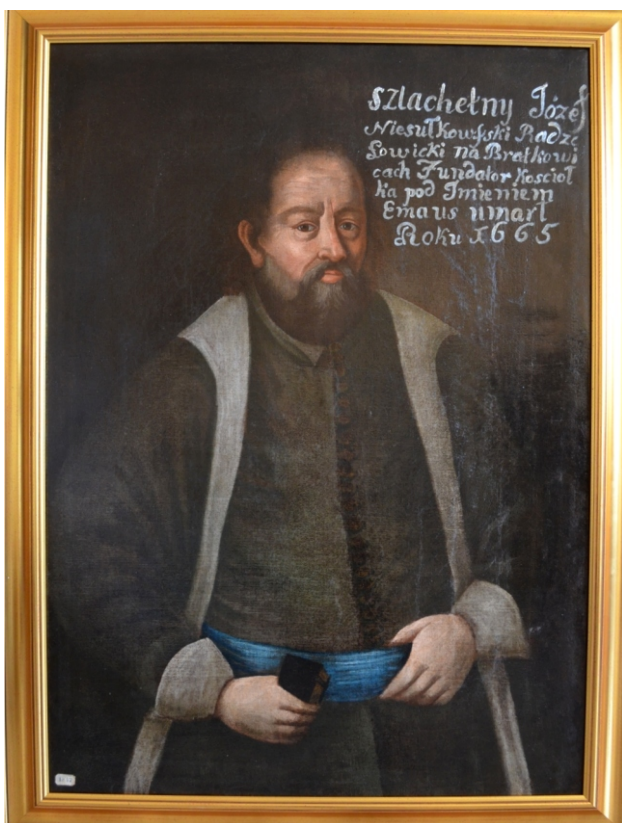
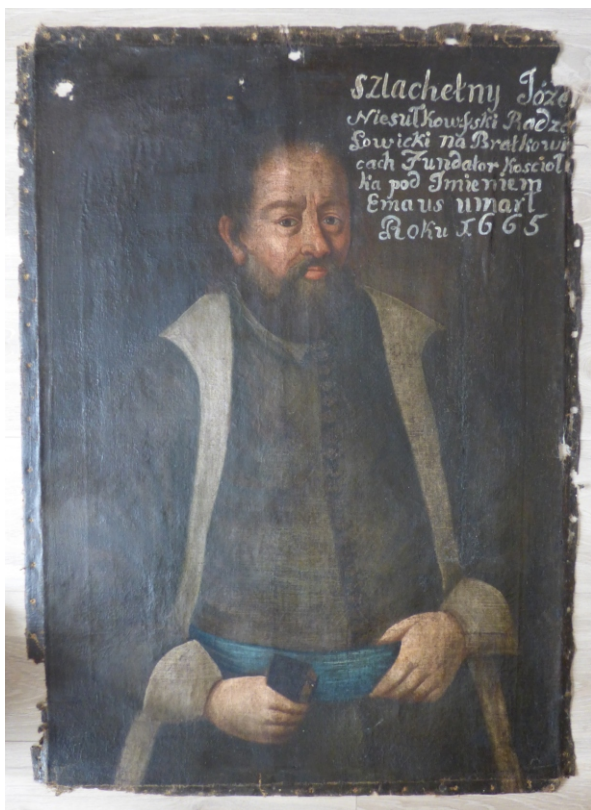
Poniżej prezentujemy efekty prac konserwatorskich.

¹ M. Wojtylak, *Gdzie jest prezydent?*, [w:] M. Wojtylak, *Szkice łowickie*, Łowicz 2006, s. 52-56

² W. Warchałowski, *Nieznany projekt do karety Stanisława Augusta ze zbiorów Muzeum w Łowiczu. Studium Ikonograficzne Orła Białego*, [w:] *Orzeł Biały: herb Państwa Polskiego: materiały sesji naukowej w dniach 27-28 czerwca 1995 roku na Zamku Królewskim w Warszawie*, pod red. S. K. Kuczyńskiego, Warszawa 1996, s. 181-188

1. Art-1-MŁ - Obraz „Portret Józefa Niesułkowskiego”, kupca i rajcy łowickiego, ok. 1665 r., wymiary 95,58 x 69 cm, olej, płótno. Obraz, będący przykładem XVII-wiecznego malarstwa epitafijnego, pochodzi ze zbiorów Władysława Tarczyńskiego (dar Dozoru Parafii Kościoła pw. św. Ducha w Łowiczu). Na licu widnieje napis mówiący o ufundowaniu przez Niesułkowskiego kościoła na Bratkowicach, na odwrocie płótna informacja z 1899 r. napisana ręką W. Tarczyńskiego o uratowaniu obrazu od zniszczenia oraz o umiejscowieniu krzyża w miejscu dawnego kościoła.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

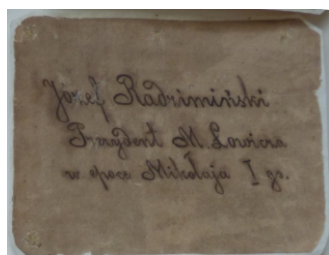
2. Art-3-MŁ - Obraz „Portret trumienny Adama Rubinowicza (1673 - 1746)”, przedstawiciela zamożnej rodziny kupieckiej pochodzenia ormiańskiego, rajcy łowickiego, ok. 1746 r., wymiary 50,5 x 37 cm, olej na blasze cynowej. Obraz przechowywany był w kościele św. Ducha w Łowiczu, w 1928 roku przekazany do zbiorów Muzeum Miejskiego im. W. Tarczyńskiego za pośrednictwem Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Łowiczu; obecnie w zbiorach Muzeum w Łowiczu.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

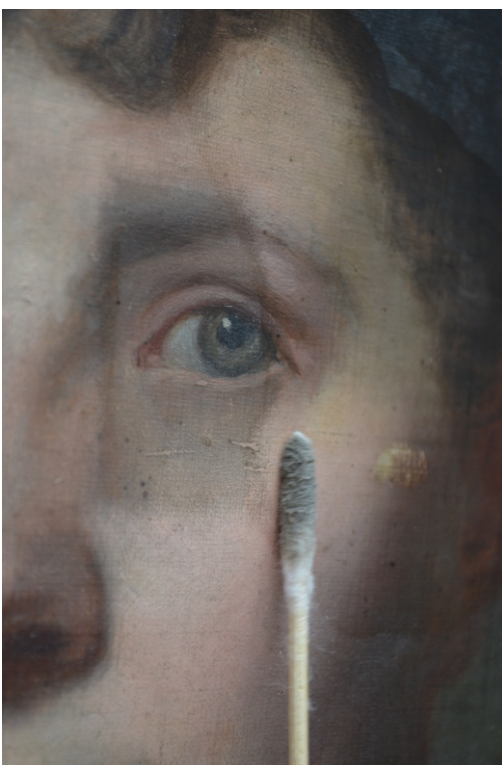
3. Art-56-MŁ - Obraz „Portret Józefa Radziwińskiego (1791-1841)”, komisarza obwodu sochaczewskiego w latach 1827-1841 (wcześniej utożsamianego z funkcją Prezydenta Miasta Łowicza w 1830 r.); autor nieznany, ok. 1830 r., wymiary: 32 x 27 cm, z ramą 42 x 37 cm; olej, płótno. Obraz pochodzi ze zbiorów W. Tarczyńskiego - na odwrocie znajduje się papierowa nalepka z opisem obrazu.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

4. Art-1218-MŁ - Obraz „Kobieta w bordowej sukni”, autor nieznany, przełom XIX i XX w.; wymiary 66 x 53 cm (owal), olej, płótno.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

5. Art-1222-MŁ - Obraz „Jeździec na galopującym koniu”, autor nieznany, XIX w., wymiary: 28,5 x 30 cm, z ramą 42 x 43,5 cm, olej, płótno. Obraz pochodzi ze zbiorów W. Tarczyńskiego, na odwrocie znajduje się nalepka papierowa ze spisana historią obiektu.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

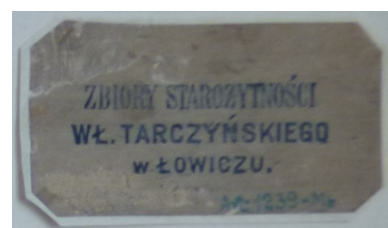

Zabytek po-
Franciszka Czarneckiego
Dwór Leona Chłapowskiego, wzmianka polskiego
Franciszka Czarneckiego do roku 1830
Podpułkownik Wojsk polskich
w woj. Borysowie, 2. pułku
Strzelców Kaniowskich.
Honorowy Krzyż Zasługi polskiego,
Ordenu św. Ławy 2. pułku i
Legii Honorowej francuskiej
w czasie Rewolucji roku 1831-
stwierdzony na Jeźdźcu.

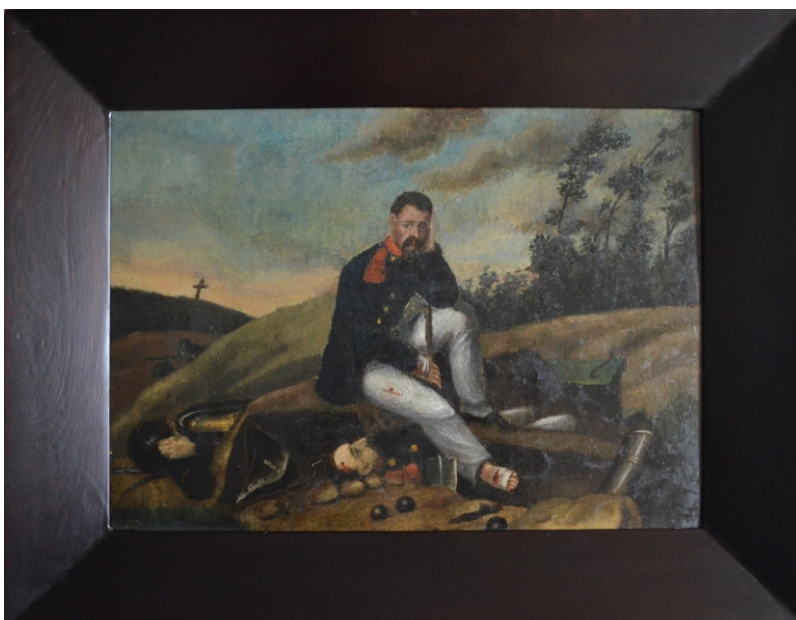
6. Art-1239-MŁ - Obraz „Insignia królewskie”, Marcello Bacciarelli (?), II poł. XVIII w., wymiary: 19,5 x 29,5 cm, z ramą 28 x 38 cm. Obraz pochodzi ze zbiorów W. Tarczyńskiego (na krośnie nalepka papierowa z pieczęcią *Zbiory Starożytności Wł. Tarczyńskiego w Łowiczu*).

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

7. Art-1240-MŁ - Obraz „Ranny legionista na pobojowisku”, autor nieznany, XIX w., wymiary: 31 x 43 cm, z ramą 46 x 58 cm, olej, płótno. Obraz pochodzi ze zbiorów W. Tarczyńskiego.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

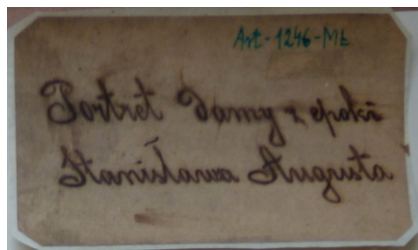
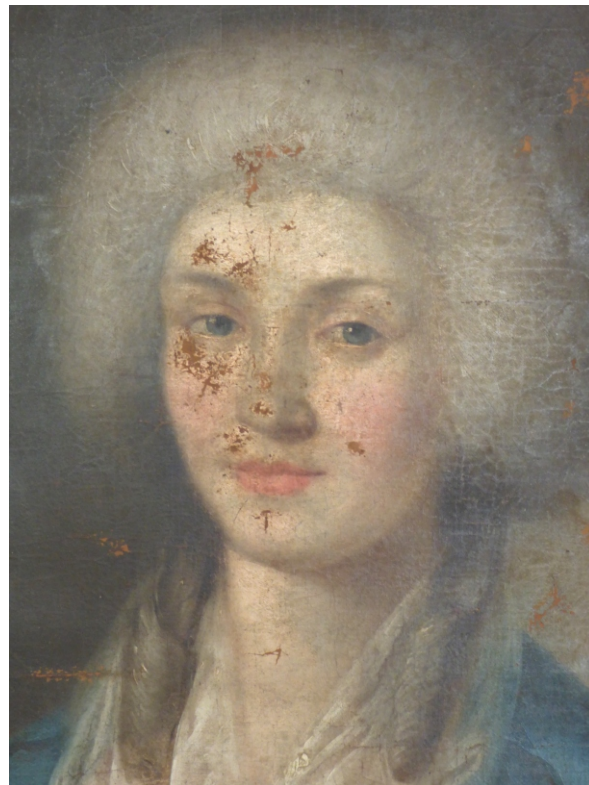
8. Art-1245-MŁ - Obraz, Portret Jana III Sobieskiego, autor nieznany, XIX w. (kopia obrazu z epoki), wymiary: 79 x 64 cm, z ramą 85 x 70 cm; olej, płótno. Obraz pochodzi ze zbiorów W. Tarczyńskiego.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

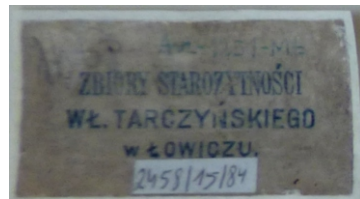
9. Art-1246-MŁ - Obraz „Dama z epoki Stanisława Augusta”, autor nieznany, kon. XVIII w., wymiary: 55 x 43 cm, z ramą 68 x 56,5 cm; olej, płótno. Obraz pochodzi ze zbiorów W. Tarczyńskiego (na odwrocie nalepka papierowa z opisem obrazu).

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

10. Art-1251-MŁ - Obraz „Dziewczynka z różą”, autor nieznany, XIX w., wymiary: 43,5 x 33 cm, z ramą 57,5 x 47 cm; olej, płótno. Obraz pochodzi ze zbiorów W. Tarczyńskiego (na odwrocie nalepka papierowa z pieczętką *Zbiory Starożytności Wł. Tarczyńskiego w Łowiczu*).

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

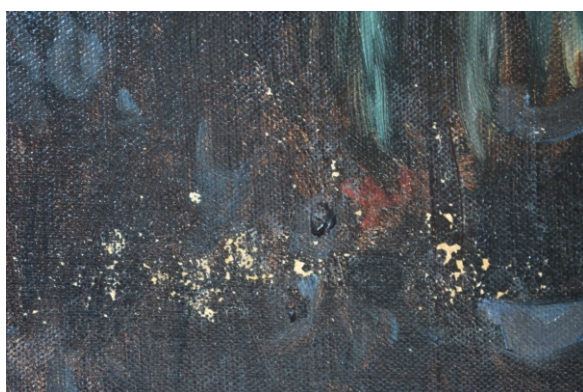

Pycia z MM wiek
Gubrowski-jed z siostrami
Włd. Mł. i s. Bielana.
z Kłonek
były okoto 300 lat.
Władysław
Antoni Młoda Gubrowski
z p. D. Mł. 1861.

12. Art-3232-MŁ - Obraz „Portret Damy”, Bolesław Jan Czedekowski, lata 30. XX w., wymiary: 132 x 94 cm, z ramą 153 x 113 cm; olej, płótno.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

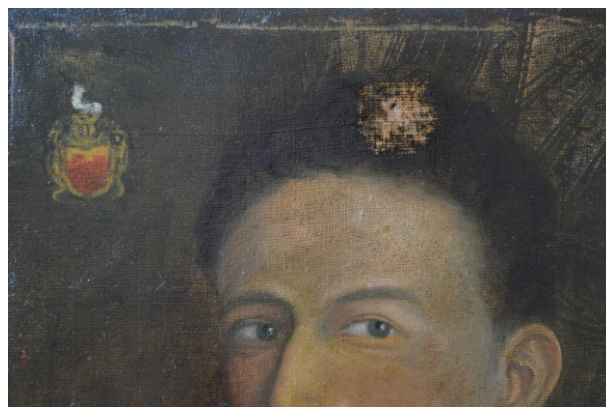
13. Art-4234-MŁ - Obraz „Widok na Bzurę w Łowiczu”, Aleksander Krawczyk, ok. 1928 r., wymiary: 75 x 125 cm, z ramą 90 x 139 cm; olej, płótno. Dar rodziny malarza.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

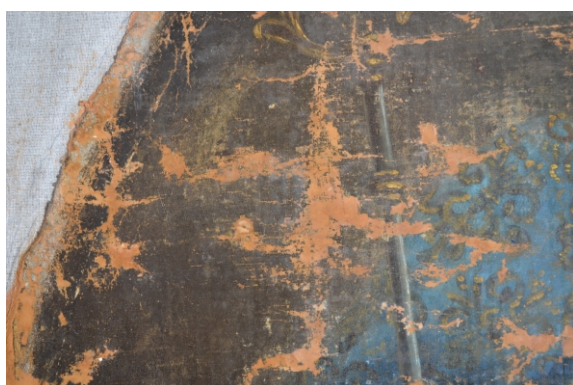
14. Art-4771-MŁ - Obraz „Portret Jana Zdzisława Konopackiego”, Antoni Piotrowski, 1880 r., wymiary: 43 x 34 cm, z ramą 55 x 47,5 cm, olej, płótno. Dar rodziny J. Z. Konopackiego.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

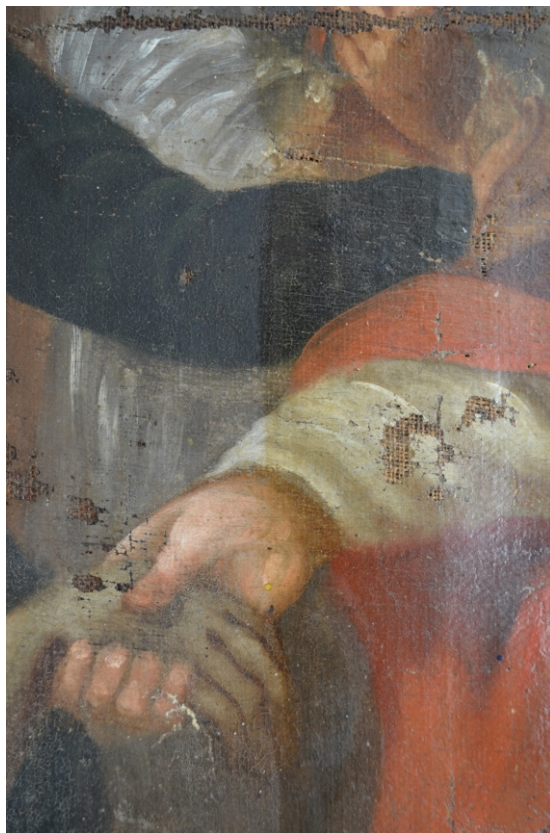
15. Art-5479-MŁ - Obraz „Święty Mikołaj błogosławiący trzy córki”, autor nieznany, poł. XIX w., wymiary: 88 x 76 cm (owal); olej, płótno. Dar Parafii w Żelaznej.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

16. Art-5480-MŁ - Obraz „Święty Stanisław wskrzeszający Piotrowina”, autor nieznany, poł. XIX w., wymiary: 89 x 75 cm (owal); olej, płótno. Dar Parafii w Żelaznej.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

17. Art-5481-MŁ - Obraz „Święty Roch”, autor nieznany, poł. XIX w., wymiary: 100 x 74 cm, olej, płótno. Dar Parafii w Żelaznej.

Stan przed, w trakcie i po konserwacji:

Zdjęcia: M. Zelek, A. Kośmider

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu Promocji Kultury